

KI-notat nr.: 17/2012 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Statens vegvesen/Erosjonssikring av Gaula ved Gylløen		
Fylke/kommune:	Sør-Trøndelag/Melhus		
Ansvarlig:	Gry Berg	Sign.:	<i>Gry Berg</i>
Saksbehandler:	Kristin Haugen	Sign.:	<i>Kristin Haugen</i>
Dato:	20 DES 2012		
Vår ref.:	NVE 201203838-14 ki/kha		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til erosjonssikring av Gaula ved Gylløen i Melhus kommune i Sør-Trøndelag fylke, og ekspropriasjonstillatelse for gjennomføring av tiltaket

Innhold

Sammen drag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	3
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	6
NVEs vurdering	8
NVEs konklusjon	9
Ekspropriasjon av rettigheter	10
NVEs konklusjon	10

Sammen drag

I forbindelse med planlagt vegutbygging på strekningen Hage-Gylland i Melhus kommune har Statens vegvesen igangsatt grunnundersøkelser. Disse viser at det er en kvikkleireforekomst med middels stabilitet i området. Denne grenser mot Gaula og ligger på nivå med og høyere enn elvebunnen. Eksisterende elveforbygning er til dels undergravet ettersom elva har blitt noe dypere på stedet. E 6 ligger nær elvekanten, og det er mangel på omkjøringsveier ved et eventuelt brudd. Statens vegvesen søker etter vannressursloven om tillatelse til å anlegge stabilitetsøkende erosjonssikring langs Gaula på strekningen. Tiltaket vil berøre ca. 600 meter av den østre elvebredden, og vil så vidt krysse dypålen i Gaula på strekningen. Statens vegvesen søker også om samtykke til ekspropriasjon for gjennomføring av tiltaket dersom de ikke kommer til minnelig avtale med grunneierne. Eiendomsgrensene i området følger elvas dypål, slik at det er nødvendig med samtykke fra grunneierne på begge sider av elva for å gjennomføre tiltaket, selv om anleggsarbeidene vil foregå på østsiden. På vestsiden av Gaula ligger Ytter Skjervollslykkja naturreservat.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår at det blir gitt konsesjon og samtykke til ekspropriasjon for tiltaket og legger til grunn vannforskriften § 12 om at samfunnsnyttens av tiltaket er større enn tapet av miljøkvalitet, gitt at avbøtende tiltak gjennomføres slik de er beskrevet i søknaden. I sin

tilleggsuttalelse påpeker de viktigheten av at det ikke tas ut mer masse enn det er behov for, da uttaksområdet ligger i en hensynskrevende naturtype og at arbeidet i elva bør være ferdig innen utgangen av mars for ikke å påvirke vårutvandringen av smolt. **Sør-Trøndelag fylkeskommune** minner om aktsomhetsplikten etter § 8 i kulturminneloven og har ingen innvendinger mot tiltaket så sant området blir istandsatt og vegetasjon reetablert på strekningen. **Karl Gunnar Hovind** er grunneier på østsiden av Gaula og medeier i Krogstad elvesameie. Krogstad elvesameie er grunneier på vestsiden av Gaula. Han har ingen spesielle innvendinger mot tiltaket under forutsetningen av at planen fra konsesjonssøknaden blir fulgt. Han stiller en del krav som etter sin art enten må reguleres gjennom en privatrettslig avtale eller tas opp i et skjønn i forbindelse med ekspropriasjonssaken.

NVE mener at de samfunnsmessige konsekvensene ved ytterligere erosjon i elvekanten i Gaula ved Gylløen kan bli meget store. NVE mener at det ved dette tiltaket er så stor fare for at viktig infrastruktur kan bli skadet, at dette må gå foran hensynet til vernet av villaksen. Perioden for gjennomføring av tiltaket, med minst ulempe for villaksen, er når det ikke ligger rogn eller yngel i elvegrusen, det vil si i perioden mai til september. I denne perioden er det risiko for flomepisoder i vassdraget. Flomhendelser i anleggsfasen kan gi økt risiko for ukontrollert erosjon og endringer i elveløpet. Å begrense anleggsperioden til vintersesongen vil være til det beste for fisket og i forhold til flom.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Statens vegvesen tillatelse etter vannressursloven § 8 til forbygging av Gaula ved Gylløen. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

NVE har etter en interesseavveining funnet at de samfunnsmessige fordelene av erosjonssikringstiltaket i Gaula ved Gylløen utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres grunneier på gårds- og bruksnummer 232/1 i Melhus kommune.

Det foreligger grunnlag etter oreigningsloven § 2 nr. 53 til å gi Statens vegvesen samtykke til ekspropriasjon overfor grunneier på gårds- og bruksnummer 232/1 i Melhus kommune, av nødvendige rettigheter til erosjonssikring mot Gaula ved Gylløen.

Påstevning for skjønn må skje innen ett år etter vedtak, hvis ikke faller samtykket bort, jf. oreigningsloven § 16.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Statens vegvesen, datert 19.06.2012:

"E6 Hage-Gylland. Erosjonssikring av Gaula i Melhus kommune, Sør-Trøndelag.

Søknad om konsesjon etter vannressursloven § 8.

Søknad om tillatelse til ekspropriasjon etter ervervslovas § 2 nr. 53

Statens vegvesen ønsker å erosjonssikre Gaula på en nærmere angitt strekning ved Gylløyen i Melhus kommune og søker herved om følgende tillatelser:

I. Etter vannressursloven § 8 om tillatelse til:

Erosjonssikre Gaula som vist i "Plan for erosjonssikring i Gaula ved Gylløyen, datert 08.03.2012."

II. Etter Ervervslova § 2 nr. 51:

Om samtykke til ekspropriasjon av manglende rettigheter dersom det ikke oppnås minnelig avtale mellom søker og rettighetshavere.

Nødvendige opplysninger fremgår av vedlagte utredninger."

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 09.11.2012 sammen med representanter for Statens vegvesen, Melhus kommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Gaula Natursenter og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for eventuelle kommentarer. **Melhus kommune** har ikke uttalt seg til søknaden og Statens vegvesen har ikke kommentert de forelagte høringsuttalelsene.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ga følgende uttalelse i brev av 26.10.2012:

" ...

Fylkesmannens vurdering

Vi opplever i dag et stadig raskere tap av natur og arter (biologisk mangfold). Det er en utbredt oppfatning at tapet er så omfattende at det vil undergrave muligheten for en bærekraftig utvikling. I Norge regner man med at over 100 plante- og dyrearter er forsvunnet de siste 150 årene. Og om tapet av arter i verden fortsetter i samme tempo som i dag, vil hver tiende dyre- og planteart være historie om 25 år. Gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) har 170 land, inkludert Norge, blitt enige om å stanse tapet av det biologiske mangfoldet innen 2020. Dette målet må derfor holdes høyt når naturbruk skal vurderes.

Gaula er et vernet vassdrag i henhold til Verneplan III fra 1986. Dette gjelder for kraftutbygging, men innebærer også andre inngrep. Influensområder ligger ellers innenfor LNF-område. Søknaden fra Statens Vegvesen påpeker at elveforbygningen på stedet er dårlig og må repareres. Registrert kvikkleire i området er kategorisert til faregradsklasse «lav» i Multiconsults geotekniske vurderingsrapport, en kategorisering som vil stå også etter at foreslått sikringstiltak gjennomføres. Søknaden påpeker at forekomsten av kvikkleire er bare delvis utløsende for behovet for erosjonssikring. Det hevdes også at behovet for erosjonssikring

ikke utløses av at det skal bygges ny E6 på denne strekningen. Fylkesmannen betviler ikke behovet med tiltaket, men påpeker viktigheten av at gjennomføringen skjer på en måte som gjør minst mulig skade på naturmangfold, da spesielt vegetasjon og laksefisk.

Søknadens vurdering av effekten på biologisk mangfold er mangelfull, et minimumskrav bør være konsekvensutredning med artsinventering. Det er likevel lite som tilsier at det finnes svært verdifulle naturelementer i den terrestriske delen av det relativt begrensede og allerede sterkt berørte planområdet. Her vurderes kunnskapsgrunnlaget til å være tilstrekkelig for å fatte beslutning, jfr. Naturmangfoldloven (nml) § 8. Det vises likevel til føre-var-prinsippet i § 9 i nml, ettersom det er usikkert hvilke påvirkninger tiltaket har på bestandene av anadrom laksefisk. Det skrives blant annet at de fleste grytegrøpene ligger utenfor tiltaksområdet. I søknaden er temaet i sin helhet belyst med epostkorrespondanse med ansatt på Gaula Natursenter. I tillegg til denne uttalelsen bør det gjennomføres en bonitering av influensområdet og en uavhengig vurdering av status og nødvendige tiltak for «miljøretting». Anleggsfasen er skissert til 2-3 mnd. Fra et biologisk ståsted burde gjennomføring legges til seinsommeren, da det på dette tidspunktet ikke er egg/ungel eller gyteaktivitet i elva. Skal fiskerhensynet legges til grunn bør gjennomføringen skje så snart fiskesesongen er over (1. sept) – men tilslamming av elva i anleggsfasen vil kunne ha negativ effekt på gyteaktivitet nedstrøms. Utbygger har skissert en rekke avbøtende tiltak i forbindelse med anleggsfasen, blant annet tildekking og revegetering av kantsonen. Dette er i tråd med § 11 i nml (kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver), samt § 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder). I tillegg burde det tilrettelegges med gytegrus i de områdene der gyting kan være aktuelt.

Konklusjon

Fylkesmannen legger til grunn ovennevnte føringer og tilrår konsesjon til forbygning av Gaula ved Gylløen med tilhørende ekspropriasjon for gjennomføring av tiltaket, i henhold til vannressursloven § 8 og oreigningslova § 2. Fylkesmannen legger også til grunn vannforskriftens § 12 (samfunnsnyttens av tiltaket er større enn tapet av miljøkvalitet). ”

Fylkesmannen ga følgende tilleggsuttalelse etter befarng i e-post av 21.11.2012:

”Vedrørende «Forbygning av Gaula ved Gylløen og ekspropriasjon til gjennomføring av tiltaket – Statens Vegvesen», vil vi i etterkant av befarng komme med følgende tilleggsuttalelse:

Masseuttak

Det fremgikk av befarnga at det planlegges å sprengte stein fra bergsiden inntil E6 vis-a-vis planlagt elveforbygning. Dette er innenfor et område som i Naturbase er avgrenset som «Sørvendte berg og rasmarker» med verdi «Viktig» (Naturbase-id: BN00029473, Håggåberga). Denne flata beskrives som «Bratt sørvendt bergside med rik og varmekjær vegetasjon, mangfoldig og spesiell lavflora med bl.a. elfenbenslav (rødlisteart, EN-sterkt truet), grynrosettlav (rødlisteart, NT-nær truet) og rimrosettlav (rødlisteart, VU-sårbar) som alle er sjeldne i Trøndelag og har her sitt eneste kjente voksested i Gaulas nedbørsfelt (...)» Hele faktaarket finnes her:

<http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/asp/faktaark.asp?iid=BN00029473>.

I lys av dette påpekes det at sprengningsarbeidet gjøres i henhold til miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (naturmangfoldloven § 12). Spesielt betyr dette at det ikke tas ut mer masse enn det som er absolutt nødvendig.

Frist for byggestart

Med en skissert anleggsperiode på 2-3 mnd. bør siste frist for byggestart være 15. januar, for at arbeidet skal være ferdig til 15. april (gitt 3 mnd. anleggsperiode). Vårutvandringa av smolt i Gaula har sin hovedtyngde i mai, men starter som regel allerede i april, og da bør arbeid i elva være ferdig.

Ellers viser vi til høringsuttalelsen vår."

Sør-Trøndelag fylkeskommune ga følgende uttalelse i brev av 23.07.2012:

"Så lenge det ryddes opp etter tiltaket og at stier og vegetasjon i det berørte området så reetableres, har vi ingen merknader til søknaden.

Vi minner om den generelle aktsomhetsplikten etter § 8 i kulturminneloven. Dersom en under opparbeidingen skulle støte på noe spesielt i grunnen (mulig fredet kulturminne), må en stanse arbeidet og varsle fylkeskommunen."

Grunneier Karl Gunnar Hovind ga følgende uttalelse av 14.09.2012:

"Som eier av gnr 227 bnr 1 i Melhus kommune, og siden dette arbeidet til dels vil foregå på min grunneiendom samt at jeg eier mesteparten av fiskeretten på østsiden av Gaula i det aktuelle området samt en mindre andel i fiskeretten til Krogstad elvesameie på vestsiden av elva ønsker jeg å gi en høringsuttalelse.

Setter pris på at det blir foretatt full konsesjonsbehandling av denne saken så alle sider kan bli belyst.

Det er ca. 10 år siden jeg varslet Melhus kommune, Statens vegvesen og NVE om at det var brudd i elveforbygningene i det aktuelle området og at en flom raskt kunne grave seg inn under E6. Dette har heldigvis ikke skjedd ennå så en har dermed kunnet unngå panikkartede inngrep for eksempel midt i fiskesesongen.

Krogstad elvesameie består av 21 sameiepartnere, det er fiskeretten, elvebunnen og elvebredden med elveforbygninger som ligger i fellesskap på vestsiden av elva. Det vil si at de er solidarisk ansvarlig ved elvebrudd og skader på elveforbygningen. Grensen mellom eiendommene på østsiden og vestsiden følger djupålen i elva.

Har stor forståelse for at tiltaket må gjennomføres og har ingen spesielle innvendinger til det under forutsetning at plan for erosjonssikring i Gaula ved Gylløyen datert 08.03.12 rev. 20.06.12 blir fulgt. Dog vil jeg gjøre oppmerksom på en liten feil på side 10 hvor det henvises til DNs naturbase, området vest for dagens E6 hvor tiltakshaver ønsker å hente stein er registrert som en nasjonalt og regionalt viktig naturtype. Det hadde vært ønskelig å minimalisere inngrepene i dette området.

Sammendrag av det jeg krever:

- *Tiltakshaver bekoster og blir eier av forbygningen.*
- *Tiltakshaver er ansvarlig for tilsyn og vedlikehold av forbygningen.*
- *3 års klagefrist for skader på åkerjord og landarealer.*
- *Tiltakshaver er ansvarlig for evt. følgeskader på vestsiden av elva, her gis det også en klagefrist på 3 år.*

Eventuelle erstatninger for tap av næringsinntekts potensiale for fisketurisme både for meg og Krogstad elvesameie vil bli tatt opp i et eget elveskjønn som vil bli krevd etter at utbyggingen av

gang/sykkelveg Hage-Gylland er ferdig. Dette skjønnet vil også inkludere evt. negative virkninger dette erosjonssikringstiltaket vil ha."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Søknaden

Søker for tiltaket er Statens vegvesen. Det søkes etter vannressursloven § 8 om å erosjonssikre ca. 600 meter av østsiden av Gaula ved Gylløen. Det søkes også om samtykke til ekspropriasjon for gjennomføring av tiltaket etter oreigningslova § 2 nr. 53.

Eiendomsforhold

Berørte grunneiendommer er gårds-/bruksnummer 226/5 og gårds-/bruksnummer 227/1 på østsiden av Gaula og gårds-/bruksnummer 232/1 på vestsiden av Gaula. Grunneiere på 226/5 og 227/1 har inngått minnelig avtale med Statens vegvesen om gjennomføring av tiltaket, den siste eiendommen foreligger det ikke avtale for, og Statens vegvesen søker om samtykke til ekspropriasjon for gjennomføring av tiltaket på denne. Grunneier er Krogstad Elvesameie.

Naturforhold

Gaula drenerer området fra fylkesgrensen mellom Sør-Trøndelag og Hedmark i sør, og renner nordover gjennom Gauldalen. Vassdraget har sitt utløp i Trondheimsfjorden ved Gaulosen. Fra kildene rundt Gaulhåvola nord for Aursunden renner hovedelva vestover i en vid og åpen dalbunn. Hoveddalføret er dypt nedskåret, i likhet med nedre deler av de mange sidedalførene som munner ut i Gauldalen. Store terrasser dannet i forbindelse med isavsmeltingen dominerer landskapet flere steder og er særlig tydelige ved Haukådalen, Støren, Hovin/Horg og Melhus. Rikholdige løsmasser og kambrosilurske bergarter skaper gode vekstforhold for en frodig plantevekst og nedbørfeltet rommer de fleste plantearter og vegetasjonstyper i Trøndelag. Også dyrelivet er rikt og variert. Gaula er en god lakseelv. Flere områder er vernet etter naturvernloven. Nedbørfelt har få innsjøer, og fordi det ikke finnes innsjøer langs hovedelva som gir flomdempende effekt, er Gaula en av landets kraftigste flomelver. Det er foretatt flere mindre kraftutbygninger, særlig i de nordlige deler av vassdraget. Tiltaksområdet ligger under marin grense og det er funnet kvikkleirelommer med middels stabilitet i et nivå over elvebunnen, noe som kan føre til utglidning eller kvikkleireras.

Eksisterende inngrep

Østsiden av elva ble forbygd i 1997. Denne forbygningen er dårlig og delvis undergravd, og skal nå gjenopprettes. På elvebredden her går E6.

Planstatus

I kommuneplanens arealdel har tiltaksområdet status som LNF-område og "Bruk og vern av sjø og vassdrag".

Verneplan for vassdrag

Gaula er varig vernet mot kraftutbygging gjennom verneplan III fra 1986. Vernegrunnlaget for Gaula er at det er et type- og delvis et referansevassdrag. Vassdraget er en viktig del av et variert og kontrastrikt landskap som omfatter både fjellområder i innlandet, daler og utløp til fjord. Vassdraget inneholder stort naturmangfold knyttet til geomorfologi og elveløpsform, botanikk, vann- og landfauna. Det inneholder store kulturverdier, og friluftsliv er viktig bruk. Størrelsen og beliggenheten i Sør-Trøndelag er også en del av vernegrunnlaget. For statlig forvaltning av vernede vassdrag gjelder

forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag med vedlegg. Forbygning i vassdrag for å motvirke flom- og erosjonsfare nevnes som eksempel i vedlegg 3 på at verneverdier i vassdrag kan skades ved at det kan gi smalere og dypere elver, hindrer grustilførsel, hindrer nydannelse av vegetasjon på motsatt bredd og elvas naturlige prosesser, endret artssammensetning og øker nedstrøms flom- og erosjonsfare. Vedlegget er ikke uttømmende.

Det er utarbeidet forvaltningsplan for Gaula. Generelle retningslinjer for forvaltning er omfattende og går ut på at tiltak som forringer vannkvaliteten for fisk i hovedsak ikke tillates og at forbygninger som beskytter veg og jernbane ivaretas av NVE, Statens vegvesen og/eller Jernbaneverket. Tiltaksområdet ligger på delstrekning 15, som er satt i klasse 2, Ytre Skjærvollykkja naturreservat er satt i klasse 3. For klasse 2 gjelder at områdets verdi for landbruk, natur og friluftsliv skal opprettholdes og at fysiske tiltak kun tillates når de ikke påvirker de verdier som er i området.

Nasjonalt laksevassdrag

Gaula er nasjonalt laksevassdrag. Disse har et eget beskyttelsesregime som skal sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til nevneverdig skade for laksen. Den konkrete virkningen av et tiltak avgjør hvordan saken skal behandles. Summen av endringer av ulike vassdragstiltak skal over tid ikke medføre økt risiko for villaksen. Forbygningstiltak i elv som har som formål å sikre mot endringer i elveleie kan gjennomføres dersom det ikke medfører økt risiko for bunnerosjon.

I St. prp. nr. 32 (2006-2007) heter det:

"I enkelte situasjoner kan det være nødvendig å iverksette tiltak i et nasjonalt laksevassdrag for å hindre skade på liv, viktig infrastruktur og eiendom av særlig betydning. Slike tiltak må gå foran hensynet til villaksen, men skal så langt som mulig utformes slik at hensynet til laksen ivaretas. Avveiningene mellom disse hensynene må vurderes av vassdragsmyndighetene i samråd med miljøvernmyndighetene."

Verneområder

På vestsiden av Gaula ved Gylløen ligger Ytter Skjervollyslykkja naturreservat. Formålet med fredningen er å bevare et representativt flommarksområde med godt utformede bestander av gråor/heggeskog, gras-urterik pionerskog og klåvedkratt. Grensen for naturreservatet strekker seg et stykke ut i elva, men ikke ut til midtålen, der erosjonssikringen starter.

Andre viktige områder

Øst for tiltaksområdet finnes Håggåberga, en bratt sørvendt bergside med rik og varmekjær vegetasjon og en mangfoldig og spesiell lavflora med flere truede arter. Naturtypen er hensynskrevende og lokaliteten er verdsatt som viktig. Deler av området vil bli berørt ved anlegg av ny gang- og sykkelvei i området. Overskuddsmassene fra dette anlegget er tenkt brukt i forbindelse med erosjonssikringen i Gaula.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempene

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Tiltaket vil bidra til større stabilitet av en elveskråning, der det er påvist kvikkleire som utgjør en fare for at E6 kan rase ut.

Ulemper

- Tiltaket kan medføre negative konsekvenser for fisk i Gaula nedstrøms tiltaket.
- Tiltaket vil påvirke verneverdiene ved at det hindrer elvas naturlige utvikling.

NVEs vurdering

Hydrologi og hydraulikk

Middelvannføringen i Gaula ved Haga Bru er ca. 80 m³/s, og middelflommen på 760 m³/s. Flommene i Gaula karakteriseres ved rask flomstigning på grunn av lite demping i nedbørfeltet. Snøsmelting fører til stor avrenning i mai og juni, og de fleste store flommene opptrer i disse månedene. Regnvær om sommeren og høsten kan også føre til flomepisoder. Vannføringen i Gaula er vanligvis liten om vinteren. Tiltaket vil i liten grad innsnevre elveløpet på permanent basis, men i anleggsfasen vil arbeidene i elva føre til innsnevring av løpet.

NVE mener at det er lite sannsynlig at tiltaket vil medføre endringer ut over det naturlige innenfor Ytter Skjervollslykkja naturreservat eller andre områder av Gaula. For å redusere faren for at innsnevring av elveløpet i anleggsfasen skal føre til permanente endringer i elveløpet, er det viktig at anleggsarbeidene gjennomføres på lav vannføring. NVE mener i likhet med Statens vegvesen at gjennomføring av tiltaket i perioden oktober til april er best i forhold til å unngå stans i arbeidene og uforutsette hendelser forbundet med flom. NVE understreker at dersom det er nødvendig å bevege seg inn i naturreservatet for å gjennomføre tiltaket, kreves det i så fall dispensasjon fra verneforskriften.

Samfunnsmessige virkninger

Eksisterende erosjonssikring på østsiden av Gaula ved Gylløen er undergravet. Elvebredden ligger i en yttersving av Gaula, og elva har gravet seg et dypere løp. Dypålen har også forskjøvet seg mot østsiden. Årsaken til at Statens vegvesen nå søker om å gjenetablere erosjonssikringen på strekningen, er at det er oppdaget lag med sensitiv leire i avsetningen på østsiden av elva. Kvikkleireforekomsten ligger i et nivå over elvebunnen, og ytterligere erosjon i elvekanten kan, foruten at det i seg selv kan true fremkommeligheten på E6, føre til at det utløses kvikkleireskred i området. Dette vil gjøre området ufarbart, og dagens infrastruktur tilsier at all veitransport forbi stedet må skje enten via Orkdal eller Tydal.

NVE mener at de samfunnsmessige konsekvensene ved ytterligere erosjon i elvekanten i Gaula ved Gylløen kan bli meget store, og at det er viktig at tiltaket gjennomføres.

Fisk, fiske og sedimenttransport

Gaula er et nasjonalt laksevassdrag og er varig vernet mot kraftutbygging gjennom verneplan III for vassdrag. Dette gjør at fisken i vassdraget er gjenstand for et særlig beskyttelsesregime. Det er utviklet en turistindustri rundt fiske i Gaula, og næringsinntektene knyttet til fiske i Gaula er store. Strekningen der tiltaket skal gjennomføres, benyttes til fiske, og av den grunn er det ønskelig å legge tiltaket utenom fiskesesongen, som går fra juni til august. Gaula er sterkt sedimentførende i naturlig tilstand, men bruk av samfengt sprengstein til erosjonssikring vil medføre en økt konsentrasjon av suspendert materiale i elvevannet under anleggsfasen og i en periode i etterkant. Dette kan være skadelig for reproduksjon av fisk, da det bidrar til gjentetting av elvegrusen, slik at vanngjennomstrømningen blir dårligere.

Perioden for gjennomføring av tiltaket, med minst ulempe for villaksen, er når det ikke ligger rogn eller yngel i elvegrusen, det vil si i perioden mai til september. I denne perioden er det risiko for flomepisoder i vassdraget. Mulige virkninger av flomhendelser er beskrevet ovenfor. NVE mener at

det ved dette tiltaket er så stor fare for at viktig infrastruktur kan bli skadet, at dette må gå foran hensynet til vernet av villaksen. Å begrense anleggsperioden til vintersesongen vil være til det beste for fisket og i forhold til flom.

Biologisk mangfold

Det er ikke foretatt noen vurdering av biologisk mangfold i søknaden. Søk i Naturbase og Artskart foretatt 12.12.2012 viser at det i eller i nærhet til tiltaksområdet er funnet forekomster av karplantene hengepiggefrø, klåved og mandelpil. De to første har begge status som nær truet, den siste har status som sårbar på den norske rødlista fra 2010. Området som er fredet som naturreservat eller området ved Hogga med hensynskrevende naturtype blir ikke påvirket av tiltaket det er søkt om konsesjon for.

Som avbøtende tiltak er det planlagt å legge til rette for å bevare mest mulig av den eksisterende vegetasjonen langs elva. I tillegg legges vegetasjonsdekke som må ryddes bort, til side for å brukes som vekstlag over de nye steinmassene.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger føringer for bærekraftig bruk av norsk natur og blir lagt til grunn når NVE vurderer søknaden. For å kunne oppfylle forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 om bevaring av arter og naturtyper, er det nødvendig med et godt kunnskapsgrunnlag. Dette blir det vist til i naturmangfoldloven § 8, der det blir slått fast at offentlige avgjørelser som påvirker naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om art eller naturtype, samt effekten det aktuelle inngrepet vil ha. Kravet til kunnskapsgrunnlag skal stå i rimelig forhold til virkningene tiltaket kan få og risiko for fare på naturmangfoldet. Dersom dette kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 til anvendelse (føre-var-prinsippet). Informasjon om biologisk mangfold i tiltaksområdet kommer frem gjennom søk i Naturbase og Artskart utført 12.12.2012, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. Ut fra dette mener NVE at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å fatte vedtak i saken.

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at det er nødvendig å ha kunnskap om andre tiltak og mulige påvirkninger på økosystemet slik at samlet belastning kan identifiseres. I vurderingen av samlet belastning skal det tas hensyn til eksisterende og forventede inngrep. Store deler av Gaula er erosjonssikret. Gaula er varig vernet mot vannkraftutbygging og har status som nasjonalt laksevassdrag. Dette gjør at vassdraget innehar en særlig beskyttelse mot inngrep som kan gjøre skade på økosystemet. Gjeldende tiltak vil kunne ha noe negativ effekt på fisk i Gaula på kort sikt, og dermed hele økosystemet, men samfunnsnyttene ved tiltaket anses som så stor at det må gjennomføres uavhengig av disse virkningene.

Tiltaket vil ha liten negativ effekt på biologisk mangfold og berører ingen viktige naturtyper. NVE vurderer derfor at tiltaket ikke kommer i konflikt med forvaltningsmål for naturtyper, økosystem eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Statens vegvesen tillatelse etter vannressursloven § 8 til forbygging av Gaula ved Gylløen. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Ekspropriasjon av rettigheter

Det er også søkt om ekspropriasjon etter oreigningslova § 2 punkt 53 for gjennomføring av tiltaket. Søknaden om samtykke til ekspropriasjon retter seg kun mot eier av gårds- og bruksnummer 323/1 i Melhus kommune, etter at Statens vegvesen er kommet til minnelig avtale med de andre grunneierne. Omfanget av inngrepet på vestsiden av elva er, som beskrevet i begrunnelsen til konsesjonsvedtaket, begrenset til et område vest for dypålen i elva. Dette vil påvirke elvebunnen på eiendommen over en strekning på ca. 600 meter. Det antas at fiskeforholdene er av særlig betydning for Krogstad Elvesameie og at disse forringes under anleggsarbeidene og for noe tid framover, men at forholdene i elva vil gå tilbake til en tilnærmet naturtilstand etter noen år. NVE mener at ulempene Krogstad Elvesameie påføres ved gjennomføring av tiltaket er små.

NVE har etter en interesseavveining funnet at de samfunnsmessige fordelene av erosjonssikringstiltaket i Gaula ved Gylløen utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres grunneier på gårds- og bruksnummer 232/1 i Melhus kommune.

NVEs konklusjon

Det foreligger grunnlag etter oreigningsloven § 2 nr. 53 til å gi Statens vegvesen samtykke til ekspropriasjon overfor grunneier på gårds- og bruksnummer 232/1 i Melhus kommune, av nødvendige rettigheter til erosjonssikring mot Gaula ved Gylløen.

Påstevning for skjønn må skje innen ett år etter vedtak, hvis ikke faller samtykket bort, jf. oreigningsloven § 16.

Andre merknader

NVE vurderer ikke uttak av masse til erosjonssikringen, da disse er planlagt tilkjørt fra nærliggende virksomhet. NVE viser til tilleggsuttalelsen fra Fylkesmannen om å begrense masseuttaket fra Håggåberga i størst mulig grad.

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til EUs vanddirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.